

Hendrik Groen

Zolang er leven is

Het nieuwe geheime dagboek van Hendrik Groen, 85 jaar

ROMAN

MEULENHOF

ISBN 978-90-290-9076-6
ISBN 978-94-023-0527-2 (e-boek)
NUR 302

Omslagontwerp: DPS Design & Prepress Studio, Amsterdam
Omslagbeeld © Victor Meijer
Zetwerk: Text & Image, Eexterveen

© 2016 Hendrik Groen en Meulenhoff Boekery bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Woensdag 31 december 2014

Volgens de statistieken heeft een man van vijftachtig op deze laatste dag van het jaar ongeveer tachtig procent kans om 31 december 2015 te halen. Ik vaar op gegevens van het *Nationaal Kompas Volksgezondheid*.

Ik ga mijn best doen, maar dus niet zeuren als het dagboek, waar ik morgen mee begin, het eind van het jaar niet haalt. Een kans van 1 op 5.

Donderdag 1 januari 2015

Evert stak zijn rotjes vroeger bij voorkeur af in hondendrollen of, nog mooier, paardendrollen, maar die zag je niet zo vaak. Hij betreurt erg dat de bommetjes vroeger zo veel kleiner waren dan nu.

‘Het is dat ik in mijn rolstoel een grote kans heb mezelf de lucht in te schieten, maar anders zou ik graag een paar strijkers aansteken in de hal.’ Dat was zijn bijdrage aan de al dagen durende discussie over vuurwerk.

Ondanks een petitie van de bewoners had onze directrice, mevrouw Stelwagen, geen poging gedaan een vuurwerkvrije zone rond ons bejaardenhuis ingesteld te krijgen. Volgens een korte verklaring op het mededelingenbord vond zij dat op dit moment

‘niet opportuun’. Daar zat wat in, vonden sommige bewoners, vooral mensen die niet wisten wat opportuun betekende. Anderen dachten dat Stelwagen liever geen blauwtje wilde lopen bij de gemeente.

Onze Oud-maar-niet-dood-club heeft oud & nieuw gevierd in de aanleunwoning van Evert, waar gebakken en gekookt mag worden, een activiteit die niet is toegestaan in de kamers van het bejaardenhuis. Met ex-topkoks Antoine en Ria in de gelederen mag je geen gelegenheid tot kokkerellen voorbij laten gaan.

Om kwart voor twaalf zijn we gezamenlijk afgereisd naar de kamer van Graeme, ons hoogst wonende clublid op de vijfde etage. Op zijn balkon hebben we het vuurwerk bewonderd en heeft Evert, namens ons allemaal, één illegale vuurpijl afgestoken, als gebaar van opstandigheid naar de directie. Hij was erg mooi.

We zijn benieuwd door wie we verraden worden.

Edward heeft spontaan aangeboden op het matje van de directrice te verschijnen, mocht het zo ver komen. Hij heeft toegezegd dan nog onverstaanbaarder te praten dan hij altijd al doet en schriftelijk verslag te doen op de volgende vergadering van Omanido.

Kortom: de stemming zat er goed in.

Om twee uur lag ik in bed. Het is een paar decennia geleden dat ik het zo laat heb gemaakt. Bravo Hendrik.

Vrijdag 2 januari

Er zat het afgelopen jaar een gat in elke dag. Heel het jaar 2013 schreef ik dagelijks trouw in mijn dagboek. Dat ene (of anderhalf) uur schrijven gaf mij een gevoel van nut en noodzaak. Misschien is het ontbreken van verplichtingen wel het belangrijkste kenmerk van het leven in een bejaardenhuis. Alles wordt voor je geregeld. Nadenken is niet nodig. Je kunt het leven als vla naar binnen le-

pelen, alle klontjes zijn eruit. Hap, slik, weg.

Er zijn genoeg bewoners die tevreden zijn met deze permanente all-inclusive vakantie, maar voor mij, en een aantal van mijn vrienden, draagt de ledigheid van het bestaan in het verzorgingshuis niet bij aan het dagelijks geluk.

Ik heb besloten om in 2015 opnieuw een dagboek bij te houden. Enerzijds om een dagelijkse verplichting te hebben en anderzijds omdat het mij dwingt alert te blijven, ogen en oren de kost te geven en de ontwikkelingen in ons zorgcentrum en de rest van de wereld te volgen. Ik zal de hersenen dagelijks aan het werk zetten en de gedachten netjes op een rij houden. Hersengymnastiek houdt de geest soepel. Het afgelopen jaar heb ik ook te vaak gedacht hoe jammer het was dat ik niets meer opschreef als er weer eens een bejaarde in een paar sloten tegelijk was gelopen, het personeel er een potje van maakte of de directrice al te hooghartig regeerde over haar onderdanen. Ik heb er weer zin in.

Zaterdag 3 januari

Een directeur van een verpleegtehuis heeft in de krant het goede voorbeeld gegeven met een eerlijk verhaal: ‘De verwachtingen die wij als samenleving gecreëerd hebben over professionele ouderenzorg kunnen onder de huidige omstandigheden niet worden waargemaakt.’

Oftewel: het is niet te voorkomen dat er af en toe een luier niet meteen wordt verschoond, een gebit zoekraakt of iemand tijdelijk aan een bed vastgebonden moet worden. Jammer maar helaas. Als alle steen-en-beenklagers, alle sensatiebeluste journalisten en alle tweeëndertig controlerende instanties van verpleegtehuizen het anders willen, zullen ze de meerderheid van de Nederlanders ervan moeten overtuigen dat de zorgpremie flink omhoog moet. Succes!

Ik zal onze directrice het betreffende artikel persoonlijk overhandigen.

Ja, daar kijkt u van op, hè? Brave Hendrik is niet meer. We mogen nog niet spreken van dappere Hendrik maar ik heb mij een jaar geleden, bij de begrafenis van Eefje, voorgenomen die eeuwige voorzichtigheid te laten varen. Ik zeg steeds vaker waar het op staat en dat voelt meestal uitstekend. Van tevoren moet ik nog altijd even slikken, klopt mijn hart in mijn keel en aarzel ik een moment, maar vervolgens spring ik van de hoge duikplank in het diepe, om juichend weer boven water te komen. De steun van de andere leden van de Oud-maar-niet-dood-club is hierbij onontbeerlijk. Vooral Evert, die én mijn beste vriend is én er totaal geen moeite mee heeft om te zeggen waar het op staat, is mijn steun en toeverlaat.

Er is ook dit jaar weer een horrorwinter voorspeld. Ondanks alle vorige foutieve voorspellingen van ijskoude wintermaanden wordt ook deze prognose weer zeer serieus genomen. Mijn medebewoners hebben volop gehamsterd. De kastjes puilen uit van koekjes, chocolaatjes, frisdrank en wc-papier. Dat laatste sinds we daar uit bezuinigingsoverwegingen zelf voor moeten zorgen. Er wordt sindsdien gemiddeld veel zuiniger geveegd, met alle consequenties van dien. Wat aan papier wordt uitgespaard, moet aan extra wasmiddel worden uitgegeven.

Zondag 4 januari

De directrice, mevrouw Stelwagen, kijkt er inmiddels niet meer van op als ik haar een krantenartikel geef of anderszins ongevraagd adviseer.

Stelwagen kent geen ander belang dan eigenbelang: een goede reputatie voor haarzelf. Die is gediend met rust in haar tent en met tevreden bewoners. Zij weet dat ik dat weet. Zij weet ook dat ik

een kleine achterban heb die ze niet moet onderschatten, en dat doet ze dan ook niet.

De strijd tussen de directrice en Omanido is subtiel en voorzichtig, met nu eens een kleine overwinning voor de een en dan weer voor de ander. Niemand is gebaat bij openlijke oorlogvoering. Daarvoor zijn de belangen te groot.

‘Dank u wel, meneer Groen. U hebt weer iets gevonden waar wij wellicht ons voordeel mee kunnen doen?’

‘Inderdaad. Een interessant artikel over een collega van u. Over verwachtingen ten aanzien van zorg en de openheid daarover.’

‘Openheid, daar ben ik een groot voorstander van, openheid waar mogelijk. En altijd in dienst van het algemeen belang.’

‘Algemeen belang is een pet waar veel onder past, mevrouw Stelwagen.’

‘Klopt helemaal, meneer Groen.’

Zo ongeveer is de toon van onze conversaties. Meestal moet ik daarna even bijkomen van de zenuwen, maar dat heb ik er wel voor over. Wat adrenaline op zijn tijd kan geen kwaad.

Maandag 5 januari

Het was prachtig weer gistermiddag en dus heb ik getest of ik mijn bankjes nog haal. Het is 400 meter naar bankje 1, daarna 600 meter naar bankje 2 en ten slotte weer 400 meter om thuis te komen. De afstanden zijn bij benadering.

Ik heb het met enige moeite gehaald. Mijn actieradius is nu al een jaar stabiel en ik durf tevreden te stellen dat in dit geval stilstand vooruitgang is.

Voor mij geldt: de snelste manier om ergens te komen is langzaam doen. Dan stort ik niet tussen twee bankjes ter aarde. Heel rustig lopen en dan toch een zekere kwiekheid uitstralen valt nog niet mee. Ik weiger de rollator en vertrouw op een stok die nog

van mijn vader is geweest en die ik iets te hoog door de lucht zwaai. Verder probeer ik op de bankjes zo pittig mogelijk te zitten. IJdele Hendrik. God weet waarom.

Het dagelijks schrijven in mijn dagboek bevalt me nu al weer uitstekend. Ik ben blij dat ik de pen weer heb opgepakt en betreur dat ik hem een jaar heb laten liggen.

Zoals mijn vrouw vroeger zei: je krijgt vooral spijt van de dingen die je niet hebt gedaan.

Ik zal de komende dagen het verloren jaar 2014 in grote lijnen even doornemen voor wat betreft de gebeurtenissen in ons tehuis.

Dinsdag 6 januari

De belangrijkste gebeurtenis van 2014 vond plaats toen het jaar pas twee dagen oud was: de begrafenis van Eefje. Mijn schat lag erbij als een prachtige Sneeuwwitje-op-leeftijd, voordat het deksel van de kist de definitieve schaduw wierp.

De afscheidsdienst was waardig, er was mooie muziek en er werd ontroerend gesproken. Maar dat alles gaf toch nauwelijks troost.

De belangrijkste reden dat ik maandenlang geen zin had in schrijven, was dat ik haar miste. Zodra ik achter de computer ging zitten tikte ik, bij wijze van spreken, meteen haar naam. Heel langzaam heeft de tijd het verdriet geheeld.

De op een na belangrijkste gebeurtenis is dat Grietje in november is verhuisd naar 'de andere kant', de gesloten afdeling. De heer Alzheimer heeft sneller toegeslagen dan verwacht. Ze was steeds vaker de weg kwijt. Letterlijk, als ze op de verkeerde verdieping haar oude huis aan het zoeken was, en figuurlijk als ze geen idee had waar een theepot ook alweer voor diende. Tot het einde toe hebben we veel gelachen. Ze was altijd zeer opgewekt in de war. Geen woede en geen angst. Welgemoed liep ze bij de verhuizing

heen en weer achter het karretje waarmee haar spulletjes werden verhuisd.

Zo wil iedereen wel dement worden. Maar bij mijn bezoeken aan Grietje zie ik dat zij de roos is tussen de brandnetels.

In Hillegom is een selectie van dementerenden uit verpleeghuis Den Weeligenberg weer zelfstandig gaan wonen. Aanleunend, maar toch. Ik heb eens goed rondgekeken op de gesloten afdeling hier, maar daar zag ik niemand die ik weer de sleutels van een eigen kamer zou geven. Tenzij om de noodscenario's te testen: wat te doen bij een overstroming, brand of ontploffing? Hebben ze in Hillegom sommige oudjes misschien iets te snel opgesloten?

Mevrouw Quint, een beroepspessimist, heeft een aanslag op paus Franciscus voorspeld. Met een half speculaasje in haar mond wist zij het zeker: 'Die gaat het einde van het jaar niet halen, hoe hard we ook bidden.' Daarbij sproeide ze vrolijk koek in het rond.

Evert wilde met haar wedden om honderd euro dat deze vriendelijke plaatsvervanger van Jezus op aarde ook op 1 januari 2016 nog springlevend zou zijn, maar zo veel vertrouwen had Quint ook weer niet in haar eigen voorspellingen.

Ik moet zeggen dat Franciscus mijn warme sympathie heeft, alleen al omdat hij rijdt in een witte Renault 4 uit 1984.

Wat zou er met die rare pausmobiel gebeurd zijn?

Woensdag 7 januari

Onze club Omanido had in 2014 een overgangsjaar. Met Eefje was een steunpilaar weggefallen en Grietje moest in de lente ook afhaken bij onze uitjes, omdat ze steeds vaker alles wilde aanraken. Dat gaf bijvoorbeeld in het nieuwe Rijksmuseum nogal wat gedoe met zaalwachten.

'Ik wil alleen maar even weten hoe het voelt.'

‘Mevrouw, dat mag echt niet.’

‘O, dan zal ik het ook echt niet meer doen.’ Twee zalen verder was ze dat al weer vergeten.

Maar er is ook goed nieuws: we hebben twee nieuwe leden aangenomen. Op mijn voorspraak is meneer Geert Hoogdalen, mijn vriend van weinig woorden en bezitter van een Ferrari van een scootmobiel, in het voorjaar bij de club gekomen. Kort daarna heeft Edward mevrouw Van der Horst voorgedragen als lid. Hij vond dat er enige compensatie moest komen voor zijn eigen afasie, waardoor hij steeds onverstaaender gaat praten, en voor de zwijzaamheid van Geert. Leonie van der Horst praat graag, is vrolijk, een beetje gek en vol ideeën. En ze vindt Evert leuk, die daar maar zeer mondjesmaat van gediend is, wat Leonie er weer toe verleidt hem extra vaak over zijn kale bol te aaien.

Kortom: twee aanwinsten voor de club.

De zorgwet is al maandenlang onderwerp van gesprek. Hoewel er nog geen kopje thee minder is uitgeserveerd, beweren sommige bewoners de gevolgen van de bezuinigingen nu al aan den lijve te ondervinden.

Toen ik mevrouw Slothouwer, die zoals gebruikelijk het hoogste woord voerde, om een voorbeeld vroeg, wist ze niets anders te bedenken dan: ‘Daar heb je meneer Groen weer hoor, met zijn voorbeelden.’

Voorheen vormde mevrouw Slothouwer een onuitstaanbaar duo met haar zus. Sinds die vorig jaar plotseling overleed, heeft de overgebleven Slothouwer haar zusters portie kwaadaardigheid erbij genomen.

Ik kreeg steun. ‘Nou, ik ben het wel met de geachte afgevaardigde Groen eens, mevrouw Slothouwer, geef eens een voorbeeld,’ zei Graeme. Toen vond ze het onderwerp ineens niet meer interessant.

Donderdag 8 januari

Het nieuws van de slachtpartij bij het Franse blad *Charlie Hebdo* heeft me diep geraakt. Het overkomt me niet vaak meer dat ik emotioneel word van een gebeurtenis in het nieuws, maar gisteren was ik de hele dag van slag.

En, alsof het afgesproken was, onthielden mijn medebewoners zich van de gebruikelijke onzinnige commentaren. Alleen Bakker vond dat iedere buitenlander met een baard opgesloten moest worden.

‘Je bedoelt bijvoorbeeld Sinterklaas en de Kerstman?’ vroeg Leonie.

‘Nee, die natuurlijk niet. Alleen bruine en zwarte mensen.’

Je zou zijn mond graag dichtplakken met stevig tape. Met een klein gaatje voor een rietje om alleen vloeibaar voedsel mee op te zuigen.

Er is hier bij mijn weten nog nooit een islamitische bewoner geweest. Ik vermoed dat Turkse en Marokkaanse ouderen hun dagen slijten in het land van herkomst of opgesloten zitten in de flat van een van hun kinderen. Met het trappenhuis als een onneembare barrière.

Er zijn wel moslims onder het personeel, maar er is geen bewoner die eens een praatje over Allah begint met een schoonmaker of een huishoudelijke hulp met een hoofddoekje. Wij weten niets van hen, zij weten niets van ons.

Ik heb het misschien al eens gezegd, maar God en ik hebben afgesproken elkaar niet lastig te vallen. En een God die tweeënzeventig maagden uitlooft, voor wat dan ook, lijkt me van alle goden wel een van de domste. Nog los van het feit dat een beetje kerel in een paar maanden door zijn maagden heen is. En wat is de beloning voor vrouwen eigenlijk?

Straks is er een minuut stilte. Ik zou graag mijn pen omhoog houden, maar ik ben bang dat het niet begrepen zal worden.

Vrijdag 9 januari

Het Aanjaagteam Langer Zelfstandig Wonen heeft een brief gestuurd aan alle burgemeesters met de oproep om aandacht voor transitie in de ouderenzorg. Bejaarden houden niet van verandering, maar transitie vinden ze minder erg.

Ooit was het doel van het bejaardenhuis te zorgen voor de drie C's: comfort, controle en contact. Wonderlijk genoeg zijn die C's een beetje uit het zicht geraakt.

Oude mensen moeten tegenwoordig zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Dat klinkt aardig, maar er zitten toch wat haken en ogen aan. Volgens het CBS zijn er 300.000 extreem eenzame bejaarden. Het grootste deel woont thuis en moet daar volgens de nieuwe opvatting dus zo lang mogelijk zelfstandig extreem eenzaam blijven.

We slaan door. Het idee om middels bejaardenhuizen te zorgen voor comfort, controle en contact is prima. Het schort alleen aan de uitvoering. Bejaardenhuizen zorgen vooral voor betutteling, onzelfstandigheid en luiheid.

Overall lees je over groepen ouderen die nieuwe vormen zoeken van bij elkaar wonen om te zorgen voor... jawel: comfort, controle en contact. Alleen zijn dat geen ouderen van dik over de tachtig, maar vitale zestigers en zeventigers met ideeën en geld.

Zo, dit stokpaard kan weer voor een tijdje op stal.

Ik heb twee voornemens voor 2015. Het eerste is 2016 halen en het tweede is elke dag iets weggooien. Mensen zijn verzamelaars. Er is niet zo lang geleden een kamer ontruimd van een overleden bewoonster, waar tientallen pakken suiker, stukken zeep, kuipjes boter en pakken houdbare melk werden gevonden. Zeg maar alles wat in de oorlog op de bon was. Daarnaast ook nog kasten vol prullen: vaasjes, kopjes, beeldjes, bordjes, kaarsjes, flesjes en blikjes. Ik heb toen eens kritisch rondgekeken in mijn eigen kamer: vol overbodige spulletjes.

Eigenlijk zou ik elke dag één nutteloos ding weg moeten gooien.
Koop ik iets nieuws, dan moet ik die dag twee dingen weggoeien.
Aan het eind van het jaar zou ik dan toch maar mooi 365 overbodige
dingen minder hebben.